

Wellbeing ve vzdělávání

Analýza vybraných zahraničních vzdělávacích systémů

Kateřina Novotná

Partnerství
pro vzdělávání
2030+

Wellbeing ve vzdělávání

analýza vybraných zahraničních vzdělávacích systémů

Kateřina Novotná

Grafické zpracování: Hedvika Člupná

Redakční a editorské práce: Lukáš Klimeš

Vydala Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s., (skav.cz) v roce 2022 v rámci Partnerství pro vzdělávání 2030+ za finanční podpory Nadace České spořitelny, Nadace RSJ a Nadace BLÍŽKSOBĚ.

ISBN: 978-80-907826-9-3

Obsah

O Partnerství pro vzdělávání 2030+ _____	4
Úvod _____	5
Stručný přehled o wellbeingu _____	6
Definice wellbeingu	6
Podpora wellbeingu	6
Wellbeing zaměstnanců školy	8
Překážky v zavádění podpory wellbeingu	8
Nizozemsko _____	10
Wales _____	13
Irsko _____	17
Rakousko _____	21
Finsko _____	24
Austrálie _____	26
Nový Jižní Wales	27
Victoria	30
Ontario (Kanada) _____	31
Seznam použitých zdrojů _____	33

O Partnerství pro vzdělávání 2030+

Studie vznikla v Partnerství pro vzdělávání 2030+, neboť zapojené organizace se ztotožňují se dvěma hlavními cíli Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a chtějí aktivně přispívat k jejich naplnění, a sice:

- 1/ zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život,
- 2/ snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

O Partnerství pro vzdělávání 2030+

Partnerství pro vzdělávání 2030+ společně zahájilo v červnu 2020 sedm partnerských střešních organizací:

- Asociace krajských vzdělávacích zařízení, z. s.
- Asociace ředitelů základních škol ČR
- Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, z. s.
- Česká rada dětí a mládeže
- Nadační fond Eduzměna
- Národní síť Místních akčních skupin ČR, z. s.
- Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s. (páteřní podpora Partnerství pro vzdělávání 2030+)

V dubnu 2021 se k Partnerství 2030+ přidalo sedm organizací odborných partnerů: Asociace výchovných poradců, z. s., Centrum Locika, z. ú., Centrum sociálních služeb Praha – Pražské centrum primární prevence, EDUin, o. p. s., Jednota školských informatiků, z. s., Učitel naživo, z. ú., a Učitelská platforma, z. s.

V červnu 2022 se k Partnerství 2030+ přidaly další čtyři organizace odborných partnerů: Asociace pracovníků Pedagogicko-psychologických poraden, z. s., Cyril Mooney Education, z. s., Nevypusť Duši, z. s., a PAQ Research, z. ú.

Zástupci Partnerství 2030+ působí v odborném panelu MŠMT pro pilotáž středního článku podpory.

Více informací o Partnerství

partnerstvi2030.cz

Našimi finančními partnery jsou **Nadace České spořitelny**, **Nadace RSJ** a **Nadace BLÍŽKSOBĚ**, s jejichž finanční podporou tato studie vychází.

Úvod

Cílem předkládané analýzy je popsat systém podpory wellbeingu žáků i zaměstnanců školy ve vybraných zemích, především poukázat na jejich inspirativní aspekty a případné nevýhody či překážky, s nimiž se dané země potýkají. Konkrétně jde o Irsko, Wales, Austrálii (stát Victoria a Nový Jižní Wales), Nizozemsko, Rakousko, Finsko a Kanadu (provincii Ontario). Analýza se zabývá podporou wellbeingu žáků i pedagogických pracovníků, případně všech zaměstnanců školy. Míra žákovy osobní pohody ovlivňuje zapojení žáka ve výuce i jeho výsledky učení. Stejně tak je důležitý wellbeing učitelů, který má vliv na kvalitu výuky i celkovou atmosféru ve škole. Podpora wellbeingu všech aktérů ve vzdělávání může pozitivně ovlivnit nejen výsledky vzdělávání, ale i budoucí hodnoty a postoje společnosti prostřednictvím budování charakteru žáků. Je nutné tedy pochopit, co přispívá k podpoře wellbeingu a jak je možné využít podporu wellbeingu pro učení i rozvoj žáků.

Analýza se především zaměřuje na tyto otázky: jak je podpora wellbeingu ukotvena v legislativě a národních strategiích, jaké organizace, iniciativy a programy podpory wellbeingu zajišťují, jak je implementace programů monitorována, jaké jsou poradenské služby pro pedagogické pracovníky a jak se wellbeing promítá do kurikula. Následně se analýza snaží popsat další inspirativní aspekty sledovaných systémů podpory.

Analýza vychází z obsahové analýzy dokumentů a dat získaných z online dotazníku a rozhovoru s odborníkem Benem Murrayem z Irska. Co se týče obsahové analýzy dokumentů, jednalo se o dokumenty úřední (vládní nařízení, kurikula...), veřejné (doporučení, letáky, metodiky...) i virtuální (informace na webových stránkách jednotlivých organizací a iniciativ). Online dotazník mapoval tři oblasti wellbeingu, a to systém podpory wellbeingu v dané zemi, jaké jsou potřeba kapacity pro podporu wellbeingu v rámci zavedeného systému a proces vývoje daného systému. V dotazníku poskytlo na jaře roku 2021 odpověď jedenáct expertů z následujících zemí: Wales, Nizozemsko, USA, Island, Keňa, Litva, Slovensko, Belgie a Chorvatsko. Dále bylo uskutečněno setkání s expertem *National Council for Curriculum and Assessment* z Irska Benem Murrayem, které osvětlilo určité aspekty podpory wellbeingu v Irsku. Dotazník i rozhovor je interním materiálem SKAV (SKAV, 2021).

Stručný přehled o wellbeingu

Definice wellbeingu

Většina zemí vychází z definice duševního zdraví WHO: stav, ve kterém si jedinec uvědomuje své schopnosti, dokáže si poradit s normálním životním stresem, produktivně funguje a přispívá do vlastní komunity (World Health Organisation, 2018).

Ve všech zemích je wellbeing vnímán na úrovni rozvoje potenciálu a celkové prosperity jedince. Principem podpory wellbeingu je umožnit dětem a mládeži plně využít jejich potenciál, posílit jejich odolnost, pocit kontroly a schopnost zvládat životní výzvy a následně rozvinout schopnost přispět k sociálnímu, kulturnímu a ekonomickému rozvoji státu. Definice wellbeingu má tedy dvě dimenze, jednak osobní pocit pohody žáka (případně dalších aktérů vzdělávání, jako jsou učitelé či ředitelé), jednak schopnost jedince fungovat ve společnosti a být jí přínosem. Nový Jižní Wales a Ontario popisuje wellbeing jako kvalitu života člověka, a to ve vztahu k tomu, jak se cítíme a fungujeme v několika oblastech, které zahrnují náš kognitivní, emocionální, sociální, fyzický a duchovní blahobyt. „Definice wellbeingu je holistická ve Finsku a zahrnuje celkově kvalitní život.“ (Kment, Š., Korbek, V. & Prokop, D., 2021, s. 7)

Podpora wellbeingu

Mezi způsoby, jak podporovat wellbeing, patří zlepšování sociálního i fyzického prostředí, podpora sociálního a emocionálního učení a životních dovedností, prevence emočních problémů a problémů s chováním, jejich včasná identifikace a intervence, ale také kvalitní výuka či zdravotní péče.

Ve všech sledovaných zemích se na podpoře a rozvoji wellbeingu žáků (učitelů) podílejí vládní i nevládní organizace. V Irsku, ve Walesu, v Novém Jižním Walesu a Ontariu ukotvují podporu wellbeingu ve školách oficiální vládní dokumenty přímo věnované oblasti wellbeingu. V Nizozemsku jednotná strategie chybí a odpovědnost leží na municipalitách. Ve Finsku a v Rakousku je podpora wellbeingu součástí vládních strategií, ale není jí věnováno samostatné nařízení.

Všechny sledované evropské země jsou zapojeny do Evropské sítě škol podporujících zdraví, stejně tak Austrálie implementuje přímo rámec vytvořený WHO. Ontario se daným programem spíše inspirovalo a vytvořilo si vlastní program podpory zdravých škol. Program Škola podporující zdraví ze své podstaty podporuje celoškolský přístup, nicméně v Irsku a ve Walesu je celoškolskému přístupu věnována zvláštní pozornost.

V rámci celoškolského přístupu má škola úzce spolupracovat s externími agenturami, aby podpořila zdraví a wellbeing žáků, ať už jde o podporu potřeb jednotlivých žáků, nebo o realizaci národních programů. Kromě vzdělávacího obsahu a pedagogické praxe zahrnuje celoškolský přístup školní prostředí a kulturu, organizační a řídicí struktury a vztahy s rodiči a širší komunitou. Předpokladem pro vybudování efektivního celoškolského přístupu je reflexe dosavadní praxe podpory wellbeingu žáků a zaměstnanců a následně vytvoření plánu zlepšení.

Ve všech sledovaných zemích vycházejí z víceúrovňového systému podpory. Všude jsou patrné minimálně dvě úrovně, a to univerzální podpora všech žáků a cílená podpora ohrožených žáků. Součástí univerzální podpory pro všechny žáky je vytváření takových podmínek, které umožňují každému žákovi rozvíjet svůj potenciál v plném rozsahu; jde tedy o kvalitní výuku, prevenci, začlenění příslušného vzdělávacího obsahu apod. Cílená podpora je určena žákům ohroženým problémy v chování a dalšími problémy či těm, kteří již známky nepohody vykazují. Irsko v dokumentech explicitně vychází z víceúrovňového systému podpory podle WHO, kde jsou specifikovány tři úrovně podpory: univerzální, cílená a individualizovaná (více v kapitole o Irsku).

Wellbeing je v Ontariu, Finsku, Irsku a Walesu začleněn i do kurikula v podobě konkrétního předmětu. V Ontariu se jmenuje *Health and Physical Education* (Výchova ke zdraví a tělesná výchova, na střední škole ve věku 14–18 let je naplňován několika předměty, z nichž si žáci vybírají jeden). V Irsku jsou vyučovány dva předměty: *Physical Education* (Tělesná výchova)

a *Social, Personal and Health Education*¹ (Sociální, osobnostní výchova a výchova ke zdraví) v primárním vzdělávání. Ve Finsku je to *Health Education* (Výchova ke zdraví). Ve všech zemích se vydávají příručky či metodiky, jaké aktivity a témata do daných předmětů začlenit a které webové stránky poskytují podporu ve formě materiálů určených přímo k výuce. V Irsku jsou na webových stránkách věnovaných kurikulu (*Curriculum Online*) dostupné sylaby předmětů, metodiky a další materiály pro učitele; daným předmětům je věnována i celá sekce poradenského portálu pro učitele (*Professional development services for teachers, PDST*). Pro další analyzované země nebyly informace o konkrétním předmětu dohledány.

Učitelé mají přímou metodickou podporu pro zavádění změn ve vzdělávání, ať už v podobě rozsáhlého počtu příruček, metodik a podpůrných materiálů, webových stránek, či poradenských služeb. Materiály jsou zpracovány přehledně, atraktivně v moderním designu, obsahují konkrétní příklady a doporučení či případové studie. Inspirativní je v Rakousku platforma feel-ok.at, která poskytuje internetový intervenční program pro dospívající. Platformu vytvořily a využívají společně tři státy: Rakousko, Švýcarsko a Německo. V Nizozemsku mají v případě nouze (závažné násilí) žáci, učitelé i rodiče možnost kontaktovat inspektora důvěry, který jim přímo poradí či pomoc zprostředkuje. Podobně funguje v Novém Jižním Walesu *Child Wellbeing Unit*.

Ve většině zemí existují programy, intervence a doporučení, které mohou školy využít, přičemž je vyžadováno, aby školy implementovaly ověřené evidence-based strategie a programy. S podporou wellbeingu ve vztahu ke kvalitní výuce je především v anglosaských zemích spojováno formativní hodnocení, což je přístup k výuce, kdy učitel pomocí konkrétních metod získává přehled o průběhu i výsledcích žáků a vhodně na to reaguje a zapojuje všechny žáky do výuky. Například NCCA v Irsku učitelům nabízí předpřipravené *workshopy* pro rozvoj formativního hodnocení ve školách, určené k adaptaci pro kontext dané školy.²

Nejefektivnější způsoby podpory wellbeingu obecně se snaží osvětlit Katherine Weare a Melanie Nind (2011), které na základě srovnání 52 studií zabývajících se duševním zdravím identifikovaly charakteristiky účinnějších intervencí,³ jež shrnuje následující text.

Délka programů

Programy by měly trvat minimálně 3–6 měsíců s týdenní frekvencí setkání, některé studie uvádějí dokonce 9 měsíců a více, přičemž by ideálně mělo docházet

k upevňovacím setkáním i po skončení programu. Podle zmíněné studie jsou krátkodobé jednorázové intervence neúčinné. Krátkodobé intervence v délce 8–10 týdnů mohou mít účinek u konkrétních a mírných problémů. Studie naznačuje, že intervence u mladších žáků byly účinnější než intervence u starších žáků, a proto je tedy dobré začít s programy a intervencemi na podporu wellbeingu co nejdříve.

Zaměření programů

Implementace pouze cílených intervencí stejně jako zcela všeobecné přístupy samy o sobě nedosáhly příliš velké účinnosti. Z citované studie vyplývá, že nejlepší cestou je zvolit kombinaci všeobecného a cíleného přístupu (pravděpodobně podle potřeb školy). Poměr všeobecného a cíleného přístupu není ověřený, autorky se však přiklánějí k názoru, že cílený přístup by měl být zastoupen více. Všeobecný přístup se mnohdy promítá do přístupu celoškolního. Pokud celoškolní přístup, do něhož jsou začleněny cílené intervence, nemá dopad na školní kulturu, hodnoty, postoje a chování, které souvisejí se vztahy mezi zaměstnanci, učiteli a žáky, je nepravděpodobné, že dojde k trvalejší změně. Celoškolní přístup mnohdy zahrnuje změny vzdělávacího obsahu a výuky, další vzdělávání učitelů, spolupráci s rodiči a jejich vzdělávání a koordinaci práce s externími agenturami ad.

Sociálně zaměřené intervence (např. rozvoj komunikačních schopností, trénink očního kontaktu) fungovaly lépe než intervence zaměřené na seberozvoj jednotlivých žáků (např. pojmenovávání emocí a práce s nimi). Většina studií považovala za méně efektivní, když rozvoj kompetencí probíhal samostatně, tedy pouze na základě jeho zařazení do kurikula, než kdyby byl začleněn do celoškolního přístupu.

Personální zajištění

Programy mohou uvádět do praxe učitelé či externí odborníci. Podle zmíněné studie byl odborný, často klinicky vyškolený personál efektivní na začátku procesu intervence. Ovšem aby byly intervence udržitelné a zasazené do života školy a začaly ovlivňovat akademické úspěchy a wellbeing žáků, musejí pomyslnou štafetu převzít učitelé a intervence musejí provádět zaměstnanci školy. Autorky to vysvětlují tím, že učitelé ovlivňují oba zmíněné aspekty školního života (jak studijní úspěchy, tak wellbeing) a dokážou je tak propojit.

Proces implementace programu

Program (intervence či prevence) by měl mít teoretický základ, explicitní, konkrétní a dobře definované cíle a jejich zdůvodnění. Cíle by měly být efektivně komunikovány zaměstnancům a vedoucím pracovníkům

¹ <https://www.curriculumonline.ie/Primary/Curriculum-Areas/Social,-Personal-and-Health-Education/>

² <https://ncca.ie/en/junior-cycle/assessment-and-reporting/focus-on-learning/>

³ Zkoumané studie prokazovaly velký přínos jednotlivých intervencí, minimálně pro dané školy a komunity. Ovšem statisticky byl tzv. effect size jednotlivých intervencí poměrně malý a spolehlivost účinnosti intervencí diskutabilní. Proto se autorky zdráhají mluvit o neúčinnějších intervencích.

prostřednictvím důkladného školení. Měly by být stanoveny explicitní pokyny se specifikací odpovědnosti jednotlivých zaměstnanců, v ideálním případě sepsané do příručky. Tyto příručky by měly být předávány na školeních. Rovněž by měl být stanoven způsob, jak kontrolovat kvality implementace programu, a být určena osoba nesoucí za tuto kontrolu odpovědnost. V neposlední řadě je důležitá úplná a přesná implementace programu. Podle studie nebyly intervence založené pouze na obecných zásadách prakticky vůbec účinné, a proto je tedy žádoucí vysoká úroveň intenzity, konzistence, jasnosti a věrnosti programu.

Metody

Účinnějšími metodami se ukázaly metody interaktivně aktivizační (hry, simulace, skupinová práce) než takové, které jsou založené na předávání informací; pozitivně laděná výuka měla také větší efekt než výuka založená na strachu žáků. Dalšími efektivními aspekty jsou podpora pocitu vlastní účinnosti (self-efficacy), posilování zdravých vztahů mezi dospělými, dětmi a vrstevníky, oceňování vhodného chování dětí a mládeže. Účinnost intervencí/programů ovlivňují obecně kompetence a dovednosti učitelů, proto je další vzdělávání učitelů i podpora wellbeingu učitelů důležitým komponentem systémove podpory wellbeingu ve školním prostředí.

Spolupráce s rodiči/komunitou

Je důležitá, neboť rodiče mohou doma podporovat a posilovat poselství předávané školou. Stejně tak je nutné ve škole upravovat představy o vhodném chování z rodiny a komunity a reagovat na ně.

Wellbeing zaměstnanců školy

Wellbeing žáků je možné podporovat pouze za předpokladu, že učitelé mají čas a příslušné kompetence žákům naslouchat a odpovídajícím způsobem reagovat na vzniklé situace ve třídě i ve škole. Emocionálně a mentálně zdraví učitelé jsou schopni lépe rozvíjet silné vztahy s žáky a jít jim příkladem, k čemuž však zaměstnanci potřebují odpovídající vzdělávání a podmínky. Proto je potřeba učitele podporovat, zejména při řešení náročnějších problémů, které mohou negativně ovlivnit jejich vlastní pocit wellbeingu.

S dopady pandemie covidu-19 na průběh vzdělávání se wellbeing učitelů stal aktuálním tématem a začal být diskutován ve více zemích. V některých z nich je diskutovaným tématem již delší dobu, například ve Walesu (v celé Velké Británii), v Irsku a ve Victorii. Je propagován v souvislosti se zaváděním celoškolského přístupu, jehož podmínkou úspěchu je zajištění pocitu pohody pracovníků školy.

Vedle tzv. evidence-based intervencí, dalšího vzdělávání učitelů (jak podporovat wellbeing žáků i svůj vlastní) je pozornost věnována snižování pracovní zátěže učitelů. Například ve Walesu vydalo v roce 2017 tamní ministerstvo školství pokyny ke snížení pracovní zátěže učitelů (*Reducing workload*⁴). V roce 2020 velšská vláda iniciovala vznik charitativní organizace/projektu *Podpora vzdělávání (The Educational Support)*⁵ s cílem poskytovat poradenské služby pro podporu wellbeingu pracovníků škol. Je financována prostřednictvím dárcovství a spoluprací s organizacemi (více o podpoře wellbeingu učitelů ve Walesu viz kapitola o Walesu). V Irsku byla zkrácena doba přímé vyučovací povinnosti o 40 minut týdně; tento čas mají učitelé využít ke společnému setkávání, sdílení a společnému plánování.

V Rakousku, Irsku, Nizozemsku, Walesu, Novém Jižním Walesu a Ontariu mají učitelé k dispozici poradenské služby, webové stránky s informacemi, materiály do výuky, materiály k podpoře vlastního wellbeingu a wellbeingu žáků, které jim pomáhají zorientovat se ve vládních nařízeních a kurikulárních dokumentech a v neposlední řadě poskytují poradenský servis, včetně přímé přítomnosti poradce ve škole.

Překážky v zavádění podpory wellbeingu

Některé země upozorňují na nedostatečnou proškolenost a vzdělávání učitelů, co se wellbeingu týče. Jednak **příprava budoucích učitelů** dostatečně toto téma nezahrnuje, jednak programy dalšího vzdělávání učitelů nejsou kvalitní a nevybaví učitele dostatečnými znalostmi, dovednostmi ani kompetencemi. Ponechat výběr konkrétních strategií podpory wellbeingu a jejich začlenění do vyučování na samotných učitelích je neefektivní. Ministerstva proto doporučují implementaci ověřených programů (evidence-based) do škol i pro potřeby dalšího vzdělávání učitelů.

Nicméně zásadním předpokladem pro úspěšnost jakékoli podpory wellbeingu je, aby učitelé a ředitelé přijali a pochopili, jak důležité je zajistit wellbeing žáků i svůj vlastní a jeho další rozvoj. Právě oni jsou konečnými aktéry, kteří uvádějí veškeré vládní strategie a nařízení do praxe a na nichž úspěch systému závisí. Proto je podpora wellbeingu pracovníků školy stejně důležitým tématem jako wellbeing žáků. Aby učitelé byli schopni podporovat wellbeing žáků, musejí se sami cítit dobře; podobně je nutný wellbeing ředitelů pro efektivní řízení školy. Na nutnost přímé podpory wellbeingu učitelů a všech zaměstnanců školy poukazuje především Chorvatsko, Wales, Irsko a Ontario (SKAV, 2021). Zajištění wellbeingu všech pracovníků školy je součástí celoškolského přístupu.

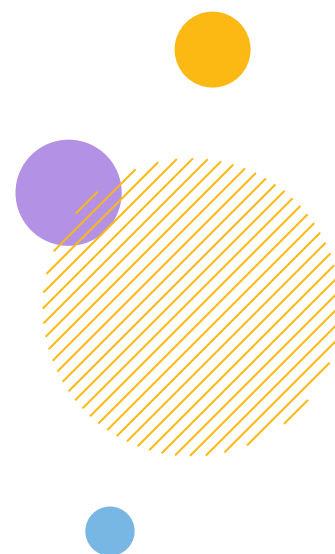
⁴ <https://www.gwogogledd.cymru/canllawiau-ar-gyfer-lleihau-llwyth-gwaith-athrawon/?lang=en>

⁵ <https://www.educationsupport.org.uk/>

Další překážkou efektivní podpory wellbeingu může být **existence mnoha nařízení, strategických a kurikulárních dokumentů, kterými se učitelé musejí řídit**. Strategie zaměřená na wellbeing je pak jen dalším dokumentem, který učitelé musejí formálně naplnit, a nejspíše proto mu nevěnují patřičnou pozornost. Také v tomto případě by mohl být řešením celoškolní přístup k podpoře wellbeingu, ale i ten je nutné zaštitit jednotnější národní strategií.

Další možné překážky efektivní podpory wellbeingu naznačují odborníci v dotazníku SKAV (2021). V USA se podpora wellbeingu ocitá na druhé koleji, pokud je **většina pozornosti učitelů i žáků zaměřena na osvojování učiva, výsledky v testech nebo na přijímací zkoušky**. Implementaci nařízení a plánu ohrožuje v Belgii **nedostatek financí** a v Litvě, USA a Belgii pak **nedostatek kvalifikovaných učitelů, specialistů (speciálních pedagogů, psychologů či sociálních pracovníků)** a poradců. Další překážkou může být **nedostatečná spolupráce** mezi jednotlivými institucemi, jak poukazuje Slovensko, či nedostatečná spolupráce v rámci školy (mezi učiteli a vedením) a **nedostatek lídrů**, kteří mohou jít ostatním pracovníkům školy a žákům příkladem, jak naznačuje USA. Dále je nutné o podpoře wellbeingu uvažovat v dlouhodobějším horizontu, ať už ve fázi stanovování priorit jednotlivými školami při plánování, či ve vztahu k financování (SKAV, 2021).

Nizozemsko

Nizozemsko nemá jednotnou strategii podpory wellbeingu, každá obec zakládá svou politiku na místních potřebách komunity. Nicméně ze zákona mají školy povinnost žákům zajistit fyzicky, psychologicky a sociálně bezpečné prostředí ve škole. Školy jsou povinné prostřednictvím dotazníků wellbeing monitorovat a jednat v případě špatných výsledků. Data z dotazníku jsou předávána školní inspekci, která funguje jako kontrolní orgán, ale i jako orgán podpůrný, například prostřednictvím inspektora důvěry.

V Nizozemsku se wellbeingu věnuje pozornost již dlouho, nicméně teprve medializace několika sebevražd žáků v roce 2011 podnítila větší diskusi a vedla v roce 2015 k zákonu Zákonná povinnost péče (*Child and Youth Act, 2015*). „Od zavedení nového zákona o mládeži (2015) se věnuje větší pozornost prevenci nemocí a problémů mladých lidí a rodičů v oblasti zdraví a dobrých životních podmínek.“ (Kment, Š., Korbel, V. & Prokop, D., 2021, str. 23) V současnosti se vyhodnocují dopady tohoto zákona. Dle zmiňovaného zákona **mají školy zákonnou povinnost zajistit dobré životní podmínky svých žáků; jde o vytvoření fyzicky, psychologicky a sociálně bezpečného prostředí.** Jinými slovy, školy mají zajistit takové podmínky, aby se žáci ve škole cítili šťastní a v bezpečí, což spočívá ve třech bodech:

- 1/ Každá škola by měla mít stanovené zásady fyzického a psychologického bezpečí.
- 2/ Každá škola je povinna mít alespoň jednoho zaměstnance, který je odpovědný za koordinaci výše uvedených zásad. Žáci musejí vědět, kdo je tato osoba, aby ji mohli kontaktovat.
- 3/ Každá škola povinně sleduje pocit bezpečí a pohody žáků ve škole pomocí dotazníků. Shromážděné údaje předává inspekci (SKAV, 2021).

Nizozemské školství je poměrně decentralizované, **neexistuje tedy jednotná doporučená strategie, kterou by každá škola měla uplatňovat.** Hlavním vládním orgánem zodpovědným za zdraví a wellbeing mládeže je Ministerstvo zdravotnictví, sociálních věcí a sportu (*Ministry of Health, Welfare and Sport*) (Youth Wiki, 2021). Nicméně úzce spolupracuje se třemi dalšími ministerstvy: Ministerstvem školství, kultury a vědy, Ministerstvem spravedlnosti a bezpečnosti a Ministerstvem sociálních věcí a zaměstnanosti. „Místní implementace a odpovědnost, například za péči o duševní zdraví mládeže, však často leží na obcích, čemuž odpovídá absence jakékoli státní strategie duševního zdraví. Každé čtyři roky ministerstvo vydává národní shrnutí zdravotní politiky, ve kterém jsou popsány hlavní strategie a témata pro další čtyři roky.“ (Kment, Š., Korbel, V. & Prokop, D., 2021, str. 23) Národní zdravotní politika 2020–2024 (*National Health Policy*) ve vztahu k mládeži věnuje pozornost zdraví a tlaku na výkon i ve vztahu k efektům sociálních médií. Cílem vlády je získat povědomí o povaze a velikosti determinantů duševního zdraví mladých lidí, docílit stavu, aby mládež pocítovala ve svém životě menší výkonnostní tlak pomocí zlepšování dovedností v oblasti duševního zdraví a jeho stimulací prostřednictvím fyzického a sociálního prostředí. Vedle toho již v předchozích dokumentech vláda označila dvě hlavní priority v oblasti duševního zdraví občanů: sebevraždy (Národní agenda prevence sebevražd, 2021–2025) a deprese (Program prevence deprese, 2017–dosud, minimálně pětiletý) (Youth Wiki, 2021).

Vzhledem k tomu, že neexistuje jednotný postup pro celou zemi, každá obec zakládá svou místní politiku v oblasti mládeže na tom, co je potřeba a dostupné na místní úrovni ve spolupráci se školami a dalšími zúčastněnými stranami (Youth Wiki, 2021). Obcím a místním zdravotnickým organizacím pomáhají organizovat prevenci pro mládež „preventivní matice“, které vyvíjejí nestátní neziskové organizace (Kment, Š., Korbel, V. & Prokop, D., 2021). Například **Nizozemský institut mládeže** (*The Netherlands Youth Institute*) nabízí na svých webových stránkách step-by-step program pro municipality, aby dokázaly správně napsat svou vlastní strategii v šesti krocích. Institut poskytuje zdroj informací, ale též proaktivně intervnuje. Další organizací, která poskytuje informace školám a nabízí jim podporu, je *Schools & Safety Foundation*⁶ (SKAV, 2021).

Povinné aspekty, jež pomáhají zaručit bezpečnost žáků i další opatření (např. zakládání organizací, jako je School & Safety, a jež poskytují informace a pomoc široké veřejnosti), jsou zahrnuty v pravidelném financování vzdělávání vládou.

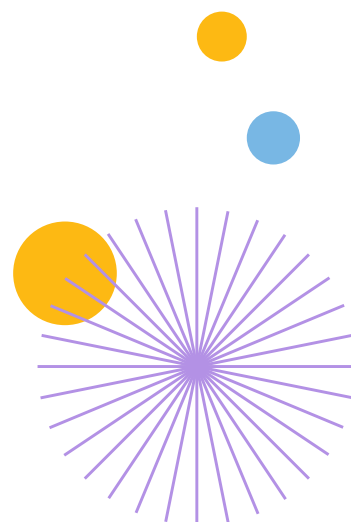
Wellbeing je monitorován na několika úrovních, především pomocí autoevaluace a skrze inspekční činnost. Předně škola povinně administruje dotazníky, které slouží k autoevaluaci, a tato data jsou předávána inspekci. Pokud nejsou výsledky dobré, má škola povinnost jednat a udělat vše pro zlepšení situace (například začít pracovat s účinnou metodou/programem proti šikaně). Školní inspekce jako kontrolní orgán sleduje dodržování zásad, vyhodnocuje data ze škol a intervnuje na školách, kde data neodpovídají požadovanému stavu. Dotazníky pro žáky a učitele administruje i každé dva roky ministerstvo školství. V neposlední řadě je wellbeing monitorován na individuální úrovni samotnými učiteli, kteří sledují žáky a v případě nutnosti podpory spojí žáka s konkrétní osobou (sociální pracovník, koordinátor, důvěrný inspektor ad.). Kromě monitoringu wellbeingu žáků věnují třídní učitelé velkou pozornost také rozvoji sociálně-emočních dovedností. Navíc téměř v každé škole je zaměstnán na částečný úvazek sociální pracovník, který může v případě potřeby pomoci konkrétnímu žákovi.

Na školní inspekci také existuje **pozice „inspektora důvěry“** (*Confidential Inspector*), na kterého se mohou učitelé, žáci nebo rodiče obrátit v případě závažného ohrožení, jako je sexuální zneužívání, závažné násilí nebo diskriminace. Úkolem tohoto inspektora důvěry je přímo poskytnout pomoc nebo ji zprostředkovat. Každá škola má přiděleného minimálně jednoho důvěrného inspektora. Aby se na něj mohli všichni učitelé i žáci kdykoliv obrátit, měli by vědět, kdo tuto pozici zastává (SKAV, 2021).

V neposlední řadě existuje doprovodná politika vlády. Vláda vybízí školy, aby v boji proti šikaně na školách

6 Školy a bezpečnost, <https://www.schoolveiligheid.nl/over-ons/english/>

používaly evidence-based metody. Obecně je kladen důraz na kvalitu programů, které jsou na školách využívány. Jinými slovy, inspekce doporučuje programy, jež jsou vyzkoušené a prokazatelně účinné (SKAV, 2021). Nizozemsko je také součástí Evropské sítě škol podporujících zdraví.

Wales

Podpora wellbeingu je ukotvena zákonem Wellbeing of Future Generations (Wales) Act 2015 a nařízením Framework on embedding a whole-school approach to emotional and mental wellbeing. Jedná se o rámcové pokyny, které dávají školám nástroje pro zavedení konzistentní politiky pro podporu wellbeingu žáků. Inspirativní je také systém poradenství a začlenění oblasti wellbeingu do sledovaných kritérií inspekcí. Zpráva Šťastní a zdraví poukazuje na aspekty úspěšné školy i na aspekty, které nefungují.

Ve Walesu není specificky za podporu duševního zdraví zodpovědný konkrétní vládní orgán. Nicméně podpora duševního zdraví je ošetřena zákonem, dalšími doporučeními i prací mnoha vládních i nevládních skupin na různých úrovních. Velšská vláda je odpovědná za tvorbu nařízení v oblasti zdraví a wellbeingu prostřednictvím své Skupiny pro zdraví a sociální služby (*Health and Social Services Group*). **Politickou odpovědnost** nese ministr kabinetu pro zdraví, wellbeing a sport, který dohlíží na všechny aspekty fungování Národního zdravotního systému (NHS) ve Walesu. Zmiňovaného ministra kabinetu podporuje ministr sociálních služeb a veřejného zdraví, který se zaměřuje především na podporu a propagaci fyzické aktivity.

Podpora duševního zdraví a wellbeingu je ošetřena mnoha nařízeními a zákony, podpora duševního zdraví a wellbeingu obecně je jedním z bodů tříleté strategie *Together for Mental Health 2019–2022* (Společně k duševnímu zdraví) velšské vlády. **Zákon o wellbeingu budoucích generací** (*Wellbeing of Future Generations [Wales], Act 2015*) si klade za cíl zlepšit sociální, ekonomické, environmentální a kulturní blaho lidí žijících ve Walesu. Velšská vláda určila 46 ukazatelů, které mají pomoci vyhodnotit pokrok směrem k dosažení sedmi cílů wellbeingu stanovených v tomto zákoně (Kment, Š., Korbek, V. & Prokop, D., 2021). I mnoho dalších zákonů a opatření zahrnuje aspekty wellbeingu, jako jsou požadavky týkající se šikany nebo zdravého stravování. V březnu 2021 bylo vydáno nové vládní nařízení **Zavádění celoškolského přístupu k duševnímu zdraví a wellbeingu** (*Framework on embedding a whole-school approach to emotional and mental wellbeing*)⁷ a je závazné pro vedení škol a místní autority ve Walesu. Jedná se o rámcové pokyny, které dávají školám nástroje na podporu wellbeingu žáků. Tyto pokyny poskytují šablonu pro tvorbu plánu a začlenění konzistentní politiky a praxe do škol a širší komunity. Podle zprávy inspekce již dvě třetiny škol do nějaké míry celoškolský přístup využívají, těm by měl dokument pomoci zrevidovat a zlepšit dosavadní praxi. Zbývajícím školám by měl zmíněný dokument pomoci vybudovat školní kulturu, která bude wellbeing podporovat.

Celoškolský přístup zahrnuje spolupráci všech částí školy i aktérů mimo školu, jako jsou rodiče a pečovatelé, a dokonce i další organizace jako Národní zdravotní systém či různé kluby a agentury. Aby byl celoškolský přístup efektivní, je nutné podporovat i wellbeing zaměstnanců školy. Celoškolský přístup zaručuje podporu pocitu pohody všech ve škole, tedy žáků, učitelů, vedení a dalších pracovníků školy. Na druhou stranu úspěch celoškolského přístupu je ovlivněn kvalitou vztahů ve škole a pocitem pohody jednotlivých aktérů. Pokud se učitelé ve škole necítí podporováni, budou

méně ochotní spolupracovat s kolegy v rámci celoškolského přístupu a implementovat zásady stanovené celoškolským přístupem.

Za vytvoření plánu konkrétní školy je zodpovědné vedení školy, stejně tak za jeho implementaci a průběžnou kontrolu. Zodpovědností všech členů školní komunity (vedení, učitelé a ostatní zaměstnanci) je podporovat wellbeing a uplatňovat navrhovaný postup v praxi. Vedení školy by přitom mělo jmenovat jednoho zaměstnance, případně skupinu pracovníků, která bude vést a koordinovat implementaci nejen v rámci školy, ale bude také jednat i s externími subjekty, rodiči apod. S dokumentem by měli být seznámeni i žáci, kteří by měli dostat příležitost říct, co shledávají oni osobně v dokumentu za důležité. Škola by měla pravidelně informovat místní autority o pokroku v tvorbě a plnění plánu zavádění (či rozvoje) celoškolského přístupu v kontextu potřeb dané školy, přičemž právě ony by měly pravidelně vyhodnocovat úspěšnost realizovaných opatření. Vedení školy by mělo uplatňovat pouze evidence-based intervence, ať už se jedná o obecné, či cílené intervence směrem k žákům, či intervence zaměřené na zlepšení znalostí a kompetencí učitelů. Aby školy mohly tyto pokyny naplnit, velšská vláda slíbila vypracovat úložiště zdrojů a evidence-based intervencí pro další vzdělávání učitelů.

Ve fázi schvalování vládního nařízení **Zavádění celoškolského přístupu k duševnímu zdraví a wellbeingu** vznikly rozsáhlé oficiální komentáře. Ze zveřejněných komentářů mj. vyplývá, že nejsou jasná kritéria úspěchu plnění příslušných nařízení, a současně v některých z nich se objevuje požadavek na větší konkrétnost jak v popisu povinností a v očekávání jednotlivých aktérů, tak v konkrétnějších doporučeních včetně časové dotace implementace či větší provázanosti s kritérii pro inspekční činnost (viz níže). Další komentáře navrhuje posunout zodpovědnost za plnění plánu a jeho průběžné monitorování na vyšší, až vládní úroveň.

Dalším inspirativním aspektem velšského školství v oblasti podpory wellbeingu je **systém školního poradenství**. Od roku 2010 Wales poskytuje školní poradenství pro všechny děti a mládež ve věku 10 až 19 let. Základy pro rozvoj poskytování poradenství ve školách položila příručka z roku 2011 s názvem *Sada nástrojů pro provozování školního a komunitního poradenství*⁸ (*School and community-based counselling operating toolkit*), aktualizovaná v roce 2020. V roce 2013 byla zavedena legislativa vyžadující od místních úřadů zpřístupnění poradenství všem studentům ve středoškolském věku a žákům 6. ročníků základních škol. Tato příručka obsahuje obecné doporučení i teoretické základy, jak postupovat v poradenství, společně s několika případovými studii žáků.

⁷ <https://gov.wales/framework-embedding-whole-school-approach-emotional-and-mental-wellbeing>

⁸ <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2020-06/school-and-community-based-counselling-operating-toolkit.pdf>

Wellbeing je sledován i školní inspekci a rámcové pokyny pro **inspekční činnost** zahrnují konkrétní doporučení, co ve školách sledovat v oblasti wellbeingu.

Pokyny pro střední školu znějí takto:

„Inspektoři by měli posoudit, do jaké míry se žáci cítí bezpečně a neohroženi fyzickým a verbálním násilím. Měli by zvážit, jak dobře se vyvíjejí jako zdraví a sebevědomí jedinci a rozumějí například tomu, jak dělat správná rozhodnutí týkající se stravy, fyzické aktivity a emocionální pohody, včetně toho, jak se chovat bezpečně online. Měli by zvážit, jak dobře žáci aplikují dané porozumění ve svém vlastním životě ve škole a pozitivně reagují na příležitosti k fyzické aktivitě, například během vyučování, o přestávkách, o poledních pauzách a v rámci školních klubů a aktivit.

Inspektoři by měli pečlivě posoudit odpovědi na předkontrolní dotazníky od žáků, rodičů, učitelů a ředitelů ve vztahu k chování žáků, a případně navrhnout vhodné nové otázky. Inspektoři by měli zvážit důkazy z pozorování interakce žáků ve třídách, o přestávkách a o poledních pauzách ve škole, stejně jako důkazy z diskusí s jednotlivci a skupinami.

Inspektoři by měli zhodnotit, do jaké míry jsou žáci, včetně těch se speciálními vzdělávacími potřebami, připraveni převzít vedoucí role a odpovědnost a plně se podílet na životě a práci školy, například jako členové školské rady či mentoři. Měli by zvážit, jak dobře všichni žáci projevují sebevědomí a odolnost, například v komunikaci s cizími lidmi a s dospělými.

Inspektoři by měli posoudit, jak dobře se žáci vyvíjejí v eticky jednající a informované občany, například prostřednictvím jejich povědomí o spravedlnosti, o rovnosti, o toleranci, o udržitelnosti a o právech dětí.”
(SKAV, 2021)

Zavádění celoškolského přístupu je podporováno **Velšskou sítí programů zdravých škol** (*Welsh Network of Healthy School Schemes*), která vznikla v roce 2000 a je financována vládou. Velšská síť je součástí Evropské sítě škol podporujících zdraví podle WHO. Jejím úkolem je podpořit rozvoj programu *Škola podporující zdraví* na lokální úrovni v rámci národní strategie. Jednotlivé místní programy⁹ jsou zodpovědné za podporu rozvoje škol podporujících zdraví v dané regionální oblasti. V rámci programu se má škola věnovat sedmi různým tématům zdraví včetně duševní-

ho a wellbeing je jedním z nich.¹⁰ Místní koordinátoři programu rovněž zajišťují spolupráci v rámci místní sítě škol, monitoring a akreditaci škol v tomto programu. Místní programy jsou akreditovány velšskou vládou a účastní se jich všechny tamní školy. Jakmile škola dosáhne 6. úrovně místního programu (po 8–9 letech aktivního zapojení do projektu), proběhne nezávislé hodnocení v rámci Národní ceny kvality (NCK) podle **kritérií**¹¹ stanovených vládou (**pre-school**)¹². NCK byla zavedena v roce 2009 (SKAV, 2021). Původní program je rozšířen o Zdravý a udržitelný předškolní program (*Healthy and Sustainable Pre-School Scheme*, 2011) a Rámec zdravého a udržitelného vysokoškolského vzdělávání / dalšího vzdělávání (*Healthy and Sustainable Higher Education/Further Education Framework*, 2015).

Poměrně podrobnou zprávu o efektu podpory zdraví a wellbeingu žáků ve velšských školách podává zpráva z roku 2019 **Healthy and happy: School impact on pupils' health and wellbeing**¹³ (Zdraví a šťastní: vliv školy na zdraví a pohodu žáků). Popisuje, co se ve školách daří a kam je ještě třeba zaměřit pozornost. Například zdůrazňuje, že kritickým faktorem, který ovlivňuje zdraví a wellbeing žáků, jsou vztahy ve škole (mezi učiteli a žáky i mezi vrstevníky navzájem). Dále není až tak podstatné, který program či přístup škola využívá k podpoře wellbeingu, ale úspěch ovlivňují faktory na úrovni implementace do jednotlivých tříd, konkrétně zda je program implementován selektivně, povrchně či v plném rozsahu a záměru, zda je či není součástí celoškolského přístupu a v neposlední řadě nakolik závisí na vůli a kompetencích učitelů (Estyn, 2019, str. 5).

Společným znakem úspěšných škol je inkluzivní celoškolský přístup k podpoře zdraví a wellbeingu žáků. Tyto školy kladou důraz na to, aby zážitky a zkušenosti, které žáci zažívají každý den ve škole, byly v souladu s principy zdraví a wellbeingu předávanými v rámci výuky, celoškolských akcí a školní politiky. Rozvíjejí žáky ve zdravé sebevědomé jedince, připravené vést plnohodnotný život jako platní členové společnosti, což je jeden ze čtyř cílů¹⁴ nově vznikajícího kurikula ve Walesu. Naopak nefunkčním se ukazuje, když vedení školy převede odpovědnost za zdraví a wellbeing pouze na jednoho zaměstnance nebo malý tým zaměstnanců, neboť pak tyto školy nevytvářejí v žácích pocit, že zdraví a wellbeing jsou věcí každého, a také ne každého dospělého wellbeing žáků zajímá.

⁹ Například The Vale of Glamorgan Network of Healthy Schools Scheme, Wrexham's Healthy Schools Scheme nebo The Flintshire Healthy Schools Scheme.

¹⁰ Dalšími jsou jídlo a fitness, osobní rozvoj a vztahy, užívání a zneužívání látek, životní prostředí, bezpečnost a hygiena.

¹¹ <http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/888/WEB%2026732%20English%20pages.pdf>

¹² <http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/888/HSPSS%2DDoc%28E%29.pdf>

¹³ <https://core.ac.uk/download/pdf/210995028.pdf>

¹⁴ Čtyři cíle nového kurikula spočívají v tom, že všechny děti a mladí lidé budou ambiciózní a schopní žáci; podnikaví, kreativní spolupracovníci; etičtí, informovaní občané a zdraví, sebevědomí jedinci.

Dalšími společnými znaky úspěšných škol jsou:

- strategie a postupy, které zajistí, že žáci dělají pokrok v učení,
- lídři, kteří jdou příkladem,
- pečující kultura, kde pozitivní vztahy umožňují žákům se rozvíjet,
- inkluzivní komunita a étos,
- podrobné znalosti o zdraví a wellbeingu žáků školy, na jejichž základě upravují nařízení a opatření školy,
- prostředí a zařízení, které podporuje zdraví a well-being žáků, jako je například prostor pro hraní, k socializaci a k relaxaci o přestávkách,
- vyvážené kurikulum, jež zahrnuje evidence-based příležitosti k učení podporující zdraví a wellbeing,
- psychologické poradenství a cílené intervence pro žáky, kteří potřebují další podporu (v nejlepších školách je psychologické poradenství vnímáno jako úloha každého učitele, každý učitel žáka vyslechne a neodkáže ho rovnou na příslušnou osobu ve škole se statutem poradce. Žák se tedy může svěřit učiteli, ke kterému má největší důvěru, a ten se mu pokusí pomoci),
- efektivní vazby s externími subjekty,
- úzká spolupráce s rodiči a pečovateli,
- další odborné vzdělávání pro všechny zaměstnance, které jim umožní podporovat zdraví a wellbeing žáků (Estyn, 2019, str. 11).

Podporu wellbeingu a implementaci programů znesnadňuje **nedostatečné vzdělání učitelů** v této oblasti. Podle zprávy „Zdraví a šťastní“ si pouze menšina zaměstnanců ve školách myslí, že vzdělání, ať už v rámci přípravy budoucích učitelů, nebo v rámci dalšího vzdělávání, jim pomohlo podporovat wellbeing a duševní zdraví žáků. Podobně další vzdělávání učitelů je spíše realizováno jako krátké semináře než jako dlouhodobější učení, které by vyžadovalo, aby zaměstnanci svou praxi v průběhu času reflektovali a zdokonalovali.

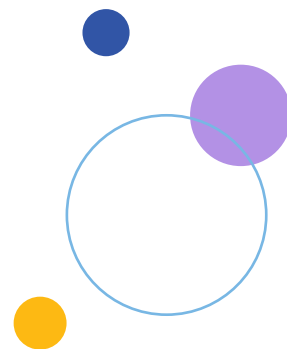
Wales má řadu **dalších podpůrných organizací, služeb a programů**, jako například program *Together for Children and Young People*, školní zdravotní sestry, *Child and Adolescent Mental Health Services* ad. Věnuje pozornost i wellbeingu učitelů. Obecně má ke snížení pracovní zátěže přispět zavedení celoškolského přístupu a implementace *Framework on Embedding a whole-school approach to emotional and mental wellbeing*.

Velšská vláda slibuje podpořit **wellbeing učitelů** snížením pracovní zátěže a byrokracie tím, že poskytne větší přehled o tom, co je a co není ve třídě vyžadováno (Welsh Government, 2021, str. 37–38). Zatím provedla následující kroky:

- vyvíjí nový systém hodnocení a odpovědnosti,
- zveřejnila pokyny a materiály ke zvládnutí pracovní zátěže,

- zajistila rovný přístup učitelů k digitálním službám prostřednictvím Hwb (webová stránka shrnuje a vysvětluje kurikulární dokumenty a poskytuje další materiály přímo pro výuku),
- zřídila skupinu *Managing Workload and Reducing Bureaucracy Group* (Skupina pro zvládnutí pracovní zátěže a snižování byrokracie), jejíž čtyři klíčové priority jsou:
  - vyvinout novou příručku (doporučení) pro zvládnutí pracovní zátěže,
  - aktualizovat a propagovat stávající doporučení pro redukci pracovní zátěže učitelů,
  - dále rozvíjet a šířit modely zvládnutí pracovní zátěže a shromáždit vzorové případové studie s cílem vyvinout národní strategii,
  - provést audit a zjistit, jaká data jsou na všech úrovních shromažďována, a zvážit použití zjištění o míře pracovní zátěže učitelů do tvorby vzdělávací politiky (Welsh Government, 2021, str. 37–38).

Mimoto velšská vláda spustila projekt na podporu pedagogických pracovníků ve spolupráci s charitativní organizací *Education Support*¹⁵, která poskytuje řadu služeb od online setkání různého druhu, trénink odolnosti, organizace skupin pro vzájemnou podporu přes poskytování materiálů pro podporu wellbeingu pro Hwb (webová stránka pro učitele viz výše) až po telefonickou podporu (Welsh Government, 2021, str. 37–38). Organizace *Education Support* funguje již řadu let. Velšská vláda v rámci zmíněného projektu financuje služby na podporu wellbeingu pedagogických pracovníků.

¹⁵ <https://www.educationsupport.org.uk/get-help/help-for-your-staff/wellbeing-services/>

Irsko

V Irsku je podpora wellbeingu předmětem národní strategie, je ukotvena ve vládních dokumentech, například Wellbeing Policy Statement and Framework for Practice 2018–2023, který je pak dále konkretizován pro jednotlivé stupně škol. Základem strategie je zavedení celoškolního přístupu, jehož základem je třístupňové kontinuum a podpora wellbeingu ve škole, implementace všech prvků osnov Sociální, osobnostní a zdravotní výchovy (SPHE) a zavedení procesu autoevaluace podpory wellbeingu.

Obecně je Irská národní vzdělávací strategie popsána v dokumentu *Better Outcomes, Brighter Futures: The National Policy Framework for Children and Young People, 2014–2020* (Lepší výsledky, jasnější budoucnost: Národní rámcová koncepce pro děti a mládež 2014–2020) vydaná Ministerstvem pro záležitosti dětí a mládeže (*Department of Children and Youth Affairs, DCYA*). Klade si za cíl zajistit fyzický a duševní wellbeing dětí a mládeže, tedy zajistit, aby byly děti a mládež aktivní a zdravé (Youth Wiki, 2021). Vedle toho existují další nařízení a dokumenty podporující především fyzické zdraví. Konkrétně wellbeingu ve vzdělávání se věnují dokumenty *Well-Being in Primary Schools Guidelines for Mental Health Promotion*¹⁶ (DES, DOH & HSE, 2015) a *Junior Cycle Wellbeing Guidelines*¹⁷ (DES & NCCA, 2017) a *Well-Being in Post-Primary Schools Guidelines for Mental Health Promotion and Suicide Prevention*¹⁸ (DES, DOH & HSE, 2013). Na jejich vzniku se podílelo Ministerstvo školství a dovedností (*Department of Education and Skills, DES*), Ministerstvo zdravotnictví (*Department of Health, DOH*), Zdravotnické služby (*Health Service Executive, HSE*) a Národní rada pro kurikulum a hodnocení (*National Council for Curriculum and Assessment, NCCA*).

Cílem irské vlády je do roku 2023 zavést na každé škole a centru vzdělávání Proces autoevaluace podpory wellbeingu ve škole (*School Self-Evaluation Wellbeing Promotion Process*). Cílem tohoto procesu je pomoci dětem a mladým lidem využít jejich potenciál, vybudovat odolnost při zvládání běžného stresu každodenního života, naučit je pečovat o vlastní fyzický wellbeing a vštípit jim smysl pro účel a sounáležitost se svou širší komunitou, včetně té školní. Zmiňovaný cíl je ukotven

v závazném prohlášení *Wellbeing Policy Statement and Framework for Practice*¹⁹ (2018–2023). Je výsledkem národního konzultačního procesu zahrnujícího klíčové zúčastněné strany ze zdravotnictví, školství a dalších příslušných odvětví a byl podpořen poznatky z národního a mezinárodního výzkumu.

Vláda usiluje o rozvoj následujících čtyř oblastí (které jsou současně označeny jako indikátory úspěchu) ve všech školách a vzdělávacích střediscích:

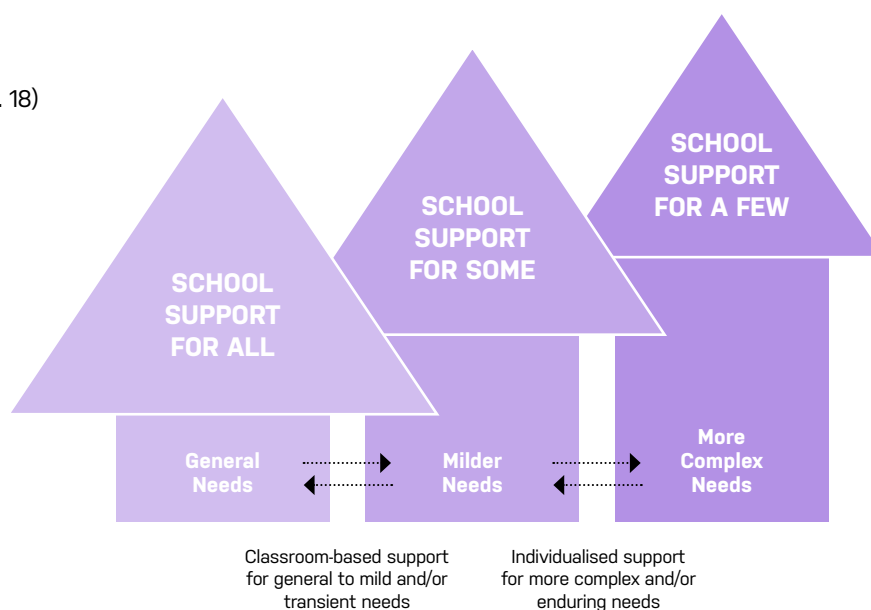
- 1/ kultura a prostředí,
- 2/ kurikulum – výuka i učení se,
- 3/ řízení a plánování,
- 4/ vztahy a partnerství (Government of Ireland, 2019, str. 16).

Klíčem k úspěšné podpoře wellbeingu na školách je **zavedení celoškolského přístupu**. To zahrnuje budování a integraci autoevaluačních procesů školy, implementaci všech prvků vzdělávacího obsahu Sociální, osobnostní a zdravotní výchovy, přijetí kontinua podpory Národního pedagogického psychologického systému (*National Educational Psychological Service*) a budování efektivních vztahů mezi různými institucemi. Podívejme se na některé zmiňované prvky blíže (Government of Ireland, 2019).

Třístupňové kontinuum podpory poskytuje strukturu pro podporu wellbeingu a duševního zdraví v rámci celoškolského přístupu. Toto kontinuum je založeno na modelu WHO víceúrovňové podpory, kdy jsou specifikovány tři úrovně podpory, a sice univerzální, cílená a individualizovaná. V irských dokumentech jsou definovány následovně (viz obrázek 1):

Obrázek 1

Třístupňový model podpory (Government of Ireland, 2019, str. 18)

¹⁶ Wellbeing na základních školách – pokyny pro podporu duševního zdraví: <https://www.hse.ie/eng/services/list/4/mental-health-services/nosp/resources/wellbeinginprimaryschools.pdf>

¹⁷ https://ncca.ie/media/2487/wellbeingguidelines_forjunior_cycle.pdf

¹⁸ https://www.drugsandalcohol.ie/19228/1/Well_Being_PP_Schools_Guidelines.pdf

¹⁹ <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/24725/07cc07626f6a426eb6eab4c523fb2ee2.pdf#page=null>

- 1/ Školní podpora pro všechny žáky – zaměřuje se na podporu duševního zdraví pro všechny členy školní komunity. Zahrnuje aktivity zejména nespecifické primární prevence, efektivní výuku, včasnou identifikaci problémů apod.
- 2/ Školní podpora některých žáků – zaměřuje se na identifikaci menšího počtu jedinců ohrožených rozvojem nezdravých vzorců chování nebo těch, kteří již projevují známky duševní nepohody. Zahrnuje identifikaci potřeb a shromažďování informací, cílenou prevenci, plánování a provádění včasných intervencí, monitoring a hodnocení.
- 3/ Školní podpora jednotlivců – individuální cílená, mnohdy intenzivní intervence pro děti a mladé lidi se složitějšími a trvalejšími potřebami. Takoví jedinci mnohdy vyžadují zapojení externích subjektů, které podporují a doplňují práci školy.

Celoškolní přístup a kontinuum jsou základem již zmiňovaného **Procesu autoevaluace podpory wellbeingu ve škole**²⁰ (*School Self-Evaluation Wellbeing Promotion Process*). Proces autoevaluace poskytuje školám rámec pro shromažďování a analýzu důkazů a identifikaci potřeb a stanovení cílů, pomáhá vytvářet a implementovat plány pro zlepšování v oblasti podpory wellbeingu a měřit jejich úspěšnost. Jedná se celkem o šest kroků:

- 1/ Určení zaměření plánu, jinými slovy, škola vybere podporu wellbeingu jako zaměření autoevaluace školy.
- 2/ Shromáždění důkazů napříč čtyřmi klíčovými oblastmi (viz výše). Zdrojem důkazů jsou všichni klíčoví aktéři školní komunity včetně rodičů a žáků.
- 3/ Analýza a vyhodnocení účinnosti současné praxe, tedy identifikace silných stránek školy i oblastí potřebujících zlepšit.
- 4/ Sepsání zprávy a tvorba Plánu zlepšení školy (*School Improvement Plan*) a jejich sdílení s rodiči a školní komunitou, jinými slovy, začlenění odsouhlasených aspektů podpory wellbeingu do obecnějšího plánu zlepšení školy.
- 5/ Realizace plánu zlepšení na úrovni jednotlivých tříd až celé školy.
- 6/ Monitoring a vyhodnocení dopadů realizace plánu.

Zmiňované pokyny jsou určeny (závazně) pro všechny školy, včetně správních rad a interního podpůrného personálu. Za implementaci doporučení je odpovědné především vedení školy, včetně zhodnocení a upravení školních struktur tak, aby podporovaly zmiňovaná doporučení. Ministerstvo zajistí, že implementace těch-

to doporučení bude podporována od národní úrovně po lokální úroveň. Je vyžadována spolupráce dalších vládních resortů, konkrétně Ministerstva zdravotnictví (DOH) a Ministerstva dětí a mládeže (DCYA) a jejich další útvarů. Za dohled na implementaci, koordinaci a revizi nese odpovědnost řídicí výbor Ministerstva školství a dovedností (*Department for Education and Skills, DES*).

Jako podpora školám při realizaci je zřízena tato [webová stránka](#)²¹, věnující se procesu autoevaluace obecně, na níž je mj. tento proces popsán a jeho jednotlivé kroky a požadavky vysvětleny. Dále jsou k dispozici návrhy [dotazníků](#)²², rozhovorů a další zdroje, nicméně specificky podporu wellbeingu zatím dotazníky ani stránky nereflektují. Od roku 2013 je minimálně jednou ročně vydáván newsletter *SSE Update*²³; poslední dostupné číslo v době psaní analýzy bylo vydané v prosinci 2020, kde ministerstvo slibuje zaměřit další číslo newsletteru právě na rozvoj wellbeingu.

Zavedení systémové podpory wellbeingu ve vzdělávání v Irsku předcházela široká diskuse o národním testování žáků ve věku 15 let, které bylo shledáno nevyhovujícím, a následně byla věnována pozornost **wellbeingu žáků právě ve věku 12–15 let (junior cycle)**. Zredukoval se počet testů a větší důraz začal být kladen na průběžné hodnocení (*Ongoing Classroom Based Assessment*). Součástí hodnocení v junior cycle (12–15 let) by měl být i wellbeing. Ke komplexnímu hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání (*Classroom Based Assessment*) učitelé dochází v období Junior Cycle dvakrát, k hodnocení rozvoje žáků v oblasti wellbeingu (*Indicators for Wellbeing*) by mělo docházet jednou za dané období. Historicky první hodnocení wellbeingu mělo proběhnout v roce 2020, ale kvůli pandemii covidu-19 bylo odloženo. Hodnocení je tvořeno na základě moderovaného setkání učitelů, kteří učí daného žáka (SKAV, 2021).

Ve vzdělávání je oblast wellbeingu nejvíce rozpracována právě pro Junior Cycle, pro žáky ve věku 12–15 let. *Rámcový program pro Junior cycle (Junior cycle Framework, NCAA, 2015)* klade důraz na klíčové kompetence, přičemž jednou z nich je klíčová kompetence *Zůstat v pohodě (Staying well)*. V rámci změny kurikula byl definován vzdělávací obsah zaměřený na wellbeing ve třech předmětech, tzv. krátkých kurzech – Tělesná výchova (*Physical Education*), Sociální, osobnostní výchova a výchova ke zdraví (*Social, Personal and Health Education*) a Občanská, sociální a politická výchova (*Civic, Social and Political Education*) – s celkovou dotací 400 hodin za cyklus. Ke vzdělávacímu obsahu v jednotlivých

²⁰ <https://www.gov.ie/en/publication/11c7d-sse-six-step-process/>

²¹ <http://schoolself-evaluation.ie/>

²² <http://schoolself-evaluation.ie/primary/resources/gathering-evidence/questionnaires/>

²³ http://schoolself-evaluation.ie/post-primary/wp-content/uploads/sites/3/2020/12/SSE15_PP_EN.pdf

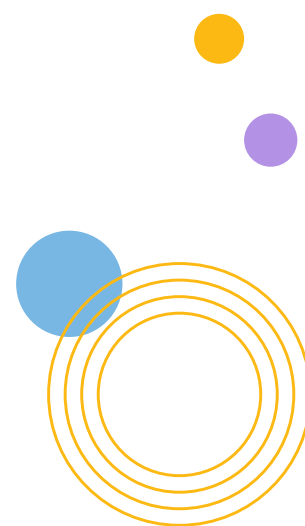
předmětech byla doplněna metodická podpora formou sylabu a metodiky pro učitele obsahující také vodítka pro hodnocení. Dále je ke každému předmětu dostupný tzv. toolkit, který obsahuje další konkretizovanou metodickou podporu pro plánování, obsah lekcí a hodnocení. Podobně jako v ČR jsou tyto předměty často učitelům přidělovány jako doplňkové do rozvrhu. Nicméně v rámci metodiky je zmíněn požadavek, že Sociální, osobnostní a zdravotní výchovu (SPHE) by měli učit třídní učitelé (SKAV, 2021).

Učitelé mají poměrně velkou **přímou metodickou podporu** pro zavádění změn ve vzdělávání, jak v rozsáhlém počtu příruček a podpůrných dokumentů (dostupných na stránkách *National Council for Curriculum and Assessment*²⁴, pro junior cycle i *Junior Cycle for Teachers*²⁵), tak i v podobě poradců z Junior Cycle for Teachers, kdy zhruba dvě stě zkušených učitelů jezdí do škol a prostřednictvím zážitkových metod (modelování, hraní rolí atd.) pomáhá učitelům zajišťovat výuku vzdělávacího obsahu zaměřeného (nejen) na wellbeing. Nutno podotknout, že veškeré metodické materiály jsou zpracovány přehledně, atraktivně v moderním designu, obsahují konkrétní příklady a doporučení či případové studie, pracovní listy, ať už pro vlastní sebezvoje učitelů, či takové, které mohou přímo využít v hodinách. Učitelé mají také k dispozici příklady výstupů práce žáků (písemné, video- nebo audionahrávky) v jednotlivých předmětech s uvedením hodnocení, které jsou dostupné na webových stránkách NCCA. Jednotlivé příklady poskytují učitelé z praxe, za což jsou honorováni. Výstupy k publikování vybírá odborná skupina složená z učitelů, pracovníků NCCA a inspektorů a opatřuje je hodnocením. Učitelé mají k dispozici celé spektrum úrovně výstupů a příslušného hodnocení, vzhledem k ochraně osobních údajů jsou však dostupné jen registrovaným pracovníkům škol.

Dalším podpůrným centrem v Irsku je *Professional development services for teachers* (PDST). Mimo klasické služby nabízí bezplatný videoprogram (kurz) věnovaný wellbeingu s názvem *Minding Your Wellbeing*²⁶ (Péče o svůj wellbeing). Sestává z pěti videí o délce cca dvacet minut s následujícími tématy: péče o sebe, pochopení vlastního myšlení, emoce, budování pozitivních vztahů a rozvoj odolnosti.

V roce 2020 jako reakci na pandemii covidu-19 připravila NCCA návrh nového kurikula pro mladší žáky s názvem *Draft Primary Curriculum Framework*. I v něm je kladen důraz na klíčové kompetence a jednou z nich je *Fostering wellbeing* (Podpora wellbeingu). Vzdělávací oblast wellbeingu by měla být podle návrhu uskutečňována prostřednictvím předmětů *Physical and Health Educa-*

tion (Výchova ke zdraví) a *Social, Personal and Values Education* (Sociální, osobnostní a hodnotová výchova) ve 3. až 6. ročníku, pro 1. až 2. ročník není předmět pro tuto oblast specificky definován a základem pro výuku jsou spíše očekávané výstupy. Navrhovaná dotace pro oblast wellbeingu je kolem tří hodin týdně.

²⁴ <https://ncca.ie/en>

²⁵ <https://www.jct.ie/home/home.php>

²⁶ <https://www2.hse.ie/healthy-you/minding-your-wellbeing-programme.html>

Rakousko

Podpora zdraví dětí a mládeže vychází především ze Strategie zdraví pro děti a mládež (2017), která identifikuje pět oblastí a stanovuje pro ně národní cíle. Zmiňovanou strategii doprovází Zpráva o zdraví dětí a mládeže. Z organizací poskytujících podporu v otázkách zdraví zmiňme agenturu GIVE, která nabízí pomoc učitelům v propagaci zdraví ve školách a platformu určenou přímo mládeži fell-ok.at.

Pokud jde o legislativu a její uplatňování v oblasti zdraví a wellbeingu, ústřední roli sehrává federální vláda. Konkrétně Federální ministerstvo sociálních věcí, zdravotnictví, péče a ochrany spotřebitele (*Bundesministerium für Soziales, Gesundheit, Pflege und Konsumentenschutz*) připravuje zákony a odpovídá za ochranu veřejného zdraví a celkovou zdravotní politiku. Problematiku zdraví a jeho podpory má na starost několik vládních orgánů i nevládních organizací.

V roce 2012 bylo schváleno **10 cílů zdraví Rakouska**²⁷, jejichž součástí je například propagace psychosociálního zdraví v celé populaci, propagace zdravé a bezpečné fyzické aktivity v každodenním životě nebo zajištění takových podmínek pro děti a mládež, aby v nich mohly růst co nejzdravěji. Cíle jsou zmíněny ve vládním programu a jsou důležitým základem procesu reformy zdravotnictví. V návaznosti na stanovené cíle jsou hlavními strategiemi v oblasti zdraví:

- 1/ proces reformy zdraví,
- 2/ strategie podpory zdraví,
- 3/ strategie zdraví pro děti a mládež (*Kinder- und Jugendgesundheitsstrategie*) z roku 2011.

Strategie zdraví pro děti a mládež byla naposledy aktualizována v květnu 2017, zahrnuje pět témat a je rozdělena do celkem dvaceti odpovídajících cílů:

1/ Společenský rámec:

- Cíl 1: Posílit vědomí pro speciální potřeby dětí a mládeže.
Cíl 2: Posílit vědomí průřezové odpovědnosti za zdraví („Zdraví ve všech politikách“).

2/ Zdravý start do života:

- Cíl 3: Zajistit základ pro dobrý start v těhotenství a při porodu.
Cíl 4: Vybudovat pevný základ pro dlouhodobé zdraví v raném dětství.

3/ Zdravý vývoj:

- Cíl 5: Posílit životní kompetence dětí a mládeže.
Cíl 6: Použít vzdělání jako hlavní faktor ovlivňující zdraví.
Cíl 7: Propagace cvičení pro děti a mládež.
Cíl 8: Propagace zdravé výživy dětí a mladých lidí.

4/ Rovnost ve zdraví:

- Cíl 9: Prosazovat rovnost ve zdraví sociálně znevýhodněných osob.
Cíl 10: Podporovat rovnost dětí a mladých lidí se zdravotním znevýhodněním.
Cíl 11: Zlepšit včasnou diagnostiku a specifickou podporu pro děti a dospívající.

5/ Péče o nemocné děti a mládež v konkrétních oblastech:

- Cíl 12: Optimalizovat ambulantní počáteční léčbu a zlepšit péči ve špičce a o víkendech.
Cíl 13: Posílit pediatrické kompetence v nouzové péči.
Cíl 14: Zajistit, aby péče v nemocnicích byla přátelštější k dětem.
Cíl 15: Zlepšit péči ve vybraných oborech (dětská psychiatrie, psychosomatika, neuropediatric a sociální pediatrie).
Cíl 16: Zlepšit integrovanou péči o „moderní nemocnost“.
Cíl 17: Přizpůsobit novorozeneckou péči změněným demografickým okolnostem.
Cíl 18: Zlepšit rehabilitační programy pro děti a mládež.
Cíl 19: Zaručit dětskou péči a rozšířit dětskou hospicovou a paliativní péči.
Cíl 20: Zlepšit dostupnost farmaceutických léků vhodných pro děti.

Zmiňovanou strategii doprovází **Zpráva o zdraví dětí a mládeže** (*Österreichischer Kinder- und Jugendgesundheitsbericht*), která byla poprvé zveřejněna v lednu 2016 (vykazovaný rok 2015). Tato zpráva poskytuje podrobný přehled o situaci zdraví mladých lidí v Rakousku. Přitom se zaměřuje na individuální a sociální determinanty zdraví a na téma rovných příležitostí.

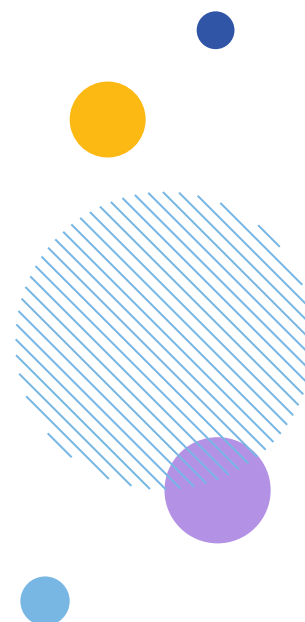
Bezplatnou pomoc učitelům v otázkách podpory zdraví nabízí agentura pro podporu zdraví v rakouských školách **GIVE** (*Servicestelle für Gesundheitsförderung an Österreichs Schulen*). Jejich web poskytuje informace a rady k tématům, jako je jídlo a pití, podpora pohybu, životní dovednosti, komunikace a konflikty a podpora zdraví ve školách. Dále nabízí pomoc při hledání literatury, kontakty na organizace či tipy na implementaci aktivit na podporu zdraví ve školách.

Určité materiály použitelné v hodinách učitelům nabízí i platforma feel-ok.at, která je ovšem primárně určena mládeži (podobně jako v Estonsku platforma Teevii). Jedná se o síť složenou z mnoha institucí ve Švýcarsku, v Rakousku a Německu. Poskytuje internetový intervenční program pro dospívající. V Rakousku je z velké části financována z veřejných prostředků. Nabízí informace o tématech zdraví a o sociálních tématech ve formě textů, her a testů i služeb, tedy způsobem, který je pro mládež srozumitelný a zajímavý. Cíle platformy jsou:

- rozvoj přiměřeného sebevědomí a sebedůvěry,
- podpora odpovědného přístupu k sexualitě,
- prevence násilí, poruch příjmu potravy a sebevražedných tendencí,

²⁷ <https://gesundheitsziele-oesterreich.at/english-summary/>

- prevence problémů s alkoholem a užíváním tabáku a konopí,
- podpora zdravé výživy, fyzické aktivity a zdravé tělesné hmotnosti,
- podpora zdravých způsobů zvládnání stresu,
- podpora při výběru povolání i v případě profesních potíží (Youth Wiki, 2021, Austria).

Finsko

V otázkách dobrého fyzického a duševního zdraví je základem národní kurikulum a školy jsou odpovědné za zajištění wellbeingu žáků podle kurikula. Součástí kurikula je samostatný školní předmět Výchova ke zdraví. Wellbeing žáků je sledován každé dva roky studií Finského institutu zdraví a blahobytu. Wellbeing žáků a studentů je podporován dalšími iniciativami (např. Kiva a Finnish Schools on the Move).

Finské školy hrají důležitou roli, co se zdraví a pohody mladých lidí týče. Ti mají nárok na školní zdravotní péči, zubní hygienu, antikoncepci a poradenství v oblasti sexuálního zdraví, neboť hlavním cílem Finska je právě poskytnout všem mladým lidem komplexní zdravotní a sociální služby. Pokud mladému člověku není možné v daném vzdělávacím zařízení nabídnout další patřičnou podporu, leží odpovědnost na škole, aby jej nasměrovala k další léčbě.

Ve Finsku panuje shoda, že podpora zdraví musí být založena na spolupráci mezi resorty, a legislativa tento přístup odráží. Zákon o zdravotní péči (*Health Care Act*) stanovuje povinnosti pro různé sektory a úrovně. Zákon o dobrých životních podmínkách dětí (*Child Welfare Act*) vyžaduje, aby obce vypracovaly plán na podporu wellbeingu (dobrých životních podmínek) dětí a mládeže.

Ve stručné **strategii finského Ministerstva školství a kultury do roku 2030** se explicitně podpora wellbeingu neobjevuje. Tato strategie si stanovuje tři cíle:

- 1/ zpřístupnění lepších dovedností, znalostí a kompetencí pro všechny,
- 2/ kreativní, odpovědné jednání založené na bádání pro další generaci,
- 3/ zajišťování rovných příležitostí pro smysluplný život.

Plnění cílů hodlá ministerstvo sledovat na základě 28 indikátorů (Kment, Š., Korbela, V. & Prokop, D., 2021, str. 10).

„Mimo resortní strategii se aktuálně připravuje revize vzdělávací politiky do roku 2030 (Education Policy Review 2030), která prochází veřejnou konzultací. Jejím cílem je zhodnotit aktuální stav vzdělávacího systému a navrhnout změny do roku 2030.“ (Kment, Š., Korbela, V. & Prokop, D., 2021, str. 10) Jedním z diskutovaných témat je i meziresortní podpora wellbeingu.

Národní kritéria kvality sledují jednotlivé aspekty wellbeingu, ale explicitně se pojem wellbeing v kritériích kvality základního vzdělávání neobjevuje. Národní kritéria kvality vypracovalo v roce 2010 Ministerstvo školství a kultury (*Ministry of Education and Culture*) s cílem usnadnit interní hodnocení a zvyšování kvality škol. Pro každoroční autoevaluační zprávy škol (obdobu výročních zpráv) stanovilo následující témata, která mají školy obsáhnout: leadership, personál, finanční zdroje, evaluace, implementace kurikula, učební plány a výuka, podpora učení, vývoje žáků a dobrých životních podmínek, inkluze, spolupráce školy a domova a bezpečné prostředí pro učení. Odpovědnost za každoroční evaluaci škol leží na zřizovatelích (municipalitách), ale ti ji zpravidla delegují na školy,

kteří ji vypracovávají v popsanych oblastech (Kment, Š., Korbela, V. & Prokop, D., 2021, str. 9).

Specificky wellbeing, zdraví a školní práci finských dětí a dospívajících sleduje **Institut pro zdraví a blahobyt**²⁸ (*Institutet för hälsa och välfärds*, THL) v rámci své pravidelné studie *The School Health Promotion* (SHP). Cílem studie SHP je posílit kvalitu plánování a hodnocení aktivit na podporu zdraví na školní, komunální a národní úrovni. Studie SHP se provádí celostátně jednou za dva roky na jaře. Data jsou shromažďována anonymním a dobrovolným dotazníkem ve třídě. Témata dotazníku jsou životní podmínky, práce ve škole, zdraví, chování související se zdravím a školní zdravotní služby. Dotazníky jsou na stránkách institutu dostupné i v angličtině a v dalších jazycích.

V otázkách dobrého fyzického a duševního zdraví je základem národní kurikulum. Podle Ministerstva školství a kultury mají žáci nárok na vlastní blahobyt s cílem pomoci studentům učit se, být zdraví, pociťovat pohodu a pocit začlenění a předcházet vzniku problémů. Školy jsou odpovědné za zajištění wellbeingu studentů podle kurikula (Kment, Š., Korbela, V. & Prokop, D., 2021). Součástí kurikula je samostatný školní **předmět Výchova ke zdraví**, který se vyučuje na všech základních školách. Mezi témata tohoto předmětu patří sexuální výchova, zdravé stravování a výživa a prevence rizikového chování.

Dále je wellbeing žáků a studentů podporován mnoha iniciativami. Jednou z nich je široce implementovaný **program proti šikaně KiVA**, jehož účinnost byla prokázána v dlouhodobé výzkumné studii a je nabízený i v zahraničí (Kment, Š., Korbela, V. & Prokop, D., 2021). Další široce rozšířenou iniciativou je národní akční program **Finish Schools on the Move** (Finské školy v pohybu), jehož účelem je zvyšování fyzické aktivity dětí a zkracování doby sezení u dětí ve školním věku. Veřejné zdravotnické služby zřizují webovou stránku [mentalhub.fi](https://www.mentalhub.fi)²⁹ pro mladé lidi s duševními problémy. Na tomto webu si mladí lidé mohou vyhodnotit své potíže a naleznou místa, kam se mohou obrátit o pomoc. Mimo to je k dispozici pro všechny osoby starší šestnácti let psychiatrická pohotovostní služba.

Ve Finsku od 80. let neexistuje školní inspekce a odpovědnost za sledování efektivity vzdělávání a „zajištění toho, aby každé dítě mělo stejné možnosti v průběhu devítiletého základního vzdělávání“ nesou zřizovatelé škol, nejčastěji municipality. „Aby měli zřizovatelé nástroje, jak monitorovat kvalitu ve školách, byl vytvořen národní model pro kurikulární a tematické evaluace, aktuálně vedený organizací FINEEC [The Finnish Education Evaluation Centre].“ (Kment, Š., Korbela, V. & Prokop, D., 2021, str. 8)

²⁸ <https://thl.fi/en/web/thlfi-en/research-and-development/research-and-projects/school-health-promotion-study?redirect=%2Fen%2Fweb%2Fthlfi-en%2Fresearch-and-expertwork%2Fprojects-and-programmes%2Fcurrent-research-and-projects>

²⁹ <https://www.mielenterveystalo.fi/en/Pages/default.aspx>

Austrálie

V Novém Jižním Walesu je podpora wellbeingu ukotvena v dokumentu The Wellbeing Framework for Schools, který wellbeing teoreticky ukotvuje a současně nabízí doporučení, jak ho ve škole rozvíjet. Měl by být rozvíjen v rámci čtyř oblastí – propojení, úspěch, prospěch a podporující školní prostředí. Stát Victoria klade důraz i na wellbeing ředitelů.

Nový Jižní Wales

Každý rok mají školy v Novém Jižním Walesu povinnost provádět autoevaluaci podle hodnotícího rámce školní excelence (*School Excellence Framework*³⁰), který zároveň „vyžaduje od škol plánování celostního přístupu k wellbeingu žáků při využití evidence-based strategií, které jsou ověřené, preventivní a zaměřené na včasnou intervenci.“ (Kment, Š., Korbek, V. &

Prokop, D., 2021) K tomu jim má napomáhat rámec *NSW Wellbeing Framework for Schools*³¹ (2015), který wellbeing teoreticky ukotvuje i nabízí doporučení, jak ho rozvíjet ve škole. Oba dokumenty jsou rozděleny na domény, elementy a témata, nicméně tyto pojmy v obou dokumentech označují rozdílné koncepty (viz tabulka níže).

Tabulka 1

Porovnání domén, elementů a témat *School Excellence Framework* a *NSW Wellbeing Framework for Schools*

DOMÉNY	ELEMENTY	TÉMATA
School Excellence Framework		
Učení se	Kultura učení	vysoká očekávání, kontinuita učení, docházka
	Wellbeing	péče o studenty, plánovaný přístup k wellbeingu, individuální vzdělávací potřeby, chování
	Kurikulum	realizace kurikula, učební programy, diferenciac
	Hodnocení	formativní hodnocení, sumativní hodnocení, zapojení studenta, celoškolský monitoring učení žáků
	Práce s daty o vzdělávání a jejich reportování	celoškolský přístup k získávání a předávání dat o žákovi, vysvědčení, zapojení rodičů
	Zlepšování vzdělávacích výsledků	přidaná hodnota, NAPLAN (<i>The National Assessment Program – Literacy and Numeracy</i> ³²), srovnání výsledku žáků podle osvojení učiva
Výuka	Efektivní výuka	plánování hodin, vlastní výuka, zpětná vazba, řízení třídy
	Dovednosti pro práci s daty o žácích a jejich využití	dovednost práce s daty, analýza dat, užití dat ve výuce, užití dat při plánování
	Spolupráce mezi učiteli, mentoring a inovace	společná praxe a zpětná vazba, koučování a mentorování, další vzdělávání, odbornost a inovace
	Profesní standardy	zlepšování praxe, akreditace, důraz na čtenářskou a matematickou gramotnost
Vedení	Pedagogický leadership	leadership výuky, kultura vysokých očekávání, zlepšování výkonu zaměstnanců
	Školní plánování, implementace a reportování	neustálé zlepšování, školní plán, výroční zpráva
	Zdroje školy (personální, hmotné, finanční)	nasazení zaměstnanců, zařízení, technologie, komunitní využití zařízení, finanční řízení
	Manažerská praxe a procesy	administrativní systémy a procesy, poskytování služeb, spokojenost komunity

³⁰ https://education.nsw.gov.au/content/dam/main-education/teaching-and-learning/school-excellence-and-accountability/media/documents/SEF_Document_Version_2_2017_AA.pdf

³¹ https://education.nsw.gov.au/content/dam/main-education/student-wellbeing/whole-school-approach/Wellbeing_Framework_for_Schools.pdf

³² Každoroční hodnocení studentů ve 3., 5., 7. a 9. ročníku ve čtenářské a matematické gramotnosti.

DOMÉNY	ELEMENTY	TÉMATÁ
NSW Wellbeing Framework for Schools		
Wellbeing <ul style="list-style-type: none"> • Kognitivní • Emoční • Sociální • Fyzický • Duchovní 	<ul style="list-style-type: none"> • Výuka a učení • Chování, výchova k disciplíně a budování charakteru • Podpora při učení • Pedagogická práce • Efektivní vedení (pedagogický leadership) • Plánování školy 	propojení, úspěch, prospěch, podporující školní prostředí

Ukazatele „excellence“ ve školách stanovené zmiňovanými dvěma dokumenty propojuje pomocný nástroj pro autoevaluaci škol v oblasti wellbeingu, a sice *Achieving School Excellence in Wellbeing and Inclusion, Evaluation Support Resource*³³ (2022). Tento dokument je rozčleněn na popis úrovní kvality pro každé téma, každého elementu a domény „excellence“ (tři úrovně: poskytuje, udržuje a rozšiřuje, exceluje) a k popisovaným tématům jsou vždy přiřazeny odpovídající domény, elementy a témata týkající se wellbeingu s popisem úrovně nejvyšší kvality a inkluzivního vzdělávání (viz ukázka níže).

Ministerstvo školství a kultury NSW wellbeing popisuje jako kvalitu života člověka, a to ve vztahu k tomu, jak se cítíme a fungujeme v několika oblastech, což zahrnuje náš kognitivní, emocionální, sociální, fyzický a duchovní blahobyt. „Zaměření na wellbeing překračuje základní sociální potřeby několika individuálních studentů a má usilovat o to, aby všichni studenti byli zdraví, šťastní, úspěšní a produktivní jedinci, kteří aktivně a pozitivně přispívají ke škole a společnosti, ve které žijí.“ (Kment, Š., Korbelt, V. & Prokop, D., 2021, str. 19)

Rámec pro NSW wellbeing předkládá čtyři komponenty pro wellbeing žáků:

- 1/ propojení (s učením, se spolužáky, učiteli, sami se sebou, se svými emocemi nebo aspiracemi, kulturními kořeny...),
- 2/ úspěch (v učení se, smysluplných cílech, v budování odolnosti, sebevědomí a charakteru...),
- 3/ prospěch (kvalitní učební prostředí, žáci ovládají sebeřízení a nacházejí význam života, jsou reflektivní a školní prostředí podporuje jejich ambice...),
- 4/ podporující školní prostředí (žáci jsou respektováni a podporováni, škola jim nabízí příležitosti uplatnit volbu v oblastech samoregulace, sebeurčení, etického rozhodování a odpovědnosti, probíhá spolupráce mezi školou a rodinou...).

„Pro splnění všech čtyř komponent nabízí rámec doporučení v oblastech výuky a učení se; chování, disciplíny

a budování charakteru; podpory při učení; pedagogické práce; pedagogického leadershipu a školního plánování (elementy).“ (Kment, Š., Korbelt, V. & Prokop, D., 2021, str. 19)

Co se týče **podpory učitelů**, zmiňme dvě služby – iniciativa *Supported Students, Successful Students* nabízí školám poradenské služby, zajištění poradců přítomných ve školách, materiály i informace. Program *Child Wellbeing Unit* poskytuje hotline (nejen) pro pracovníky ve školství, na kterou se mohou obrátit pro radu, pokud mají starost o wellbeing některého ze svých žáků (Kment, Š., Korbelt, V. & Prokop, D., 2021).

³³ https://education.nsw.gov.au/content/dam/main-education/student-wellbeing/whole-school-approach/Achieving_School_Excellence_in_Wellbeing_and_Inclusion_Evaluation_Support_Resource.pdf

Obrázek 2

Popis domény Učení a elementu Wellbeing *School Excellence Framework* a *NSW Wellbeing Framework for Schools* (NSW Government, 2022, *Achieving School Excellence in Wellbeing and Inclusion, Evaluation Support Resource*, str. 16)

Achieving School Excellence in Wellbeing and Inclusion

Theme 6: Individual learning needs

School Excellence Framework – Version 2	Wellbeing Framework for Schools	Inclusive Education
<p>Domain: Learning Element: Wellbeing Theme: Individual learning needs</p>	<p>Domains: Cognitive, Social, Emotional, Spiritual and Physical wellbeing Elements: Teaching and learning, Discipline and character education, Learning and support Themes: Connect, Thrive</p>	<p>Legislation: Disability Standards for Education 2005 Policy: Inclusive Education Policy for students with disability Statement: Inclusive Education Statement for students with disability</p>
<p>Delivering The needs of all students are explicitly addressed in teaching and learning programs.</p>	<p>Sustaining and growing Well-developed and evidence-based approaches, programs and assessment processes identify, regularly monitor and review individual student learning needs.</p>	<p>Excelling There is school-wide, collective responsibility for student learning and success, which is shared by parents and students. Planning for learning is informed by sound holistic information about each student's wellbeing and learning needs in consultation with parents/carers.</p>
<p>Connect Students are actively connected to their learning through meaningful, engaging, and rewarding personalised learning experiences. Students strive toward and achieve meaningful goals. Students experience a sense of belonging and connectedness that respects diversity and identity. Parents and the broader school community actively participate in supporting and reinforcing student learning.</p> <p>Thrive Parents and the broader community support and enable the aspirations of every student.</p>		<p>Inclusive practice Effective partnerships with students/parents and student voice mechanisms foster ownership of decisions around their education. Students strive toward and achieve meaningful goals. They are supported by student-centred education planning, differentiated teaching and reasonable adjustments. The collaborative curriculum planning process takes place within the broader context of personalised planning. Collaborative decisions about goals, strategies and tailored adjustments are based on assessment. All teaching and learning is rigorous, meaningful and dignified. Planned adjustments are agreed, implemented with fidelity, monitored for impact and reviewed as part of an ongoing process.</p>

education.nsw.gov.au
16

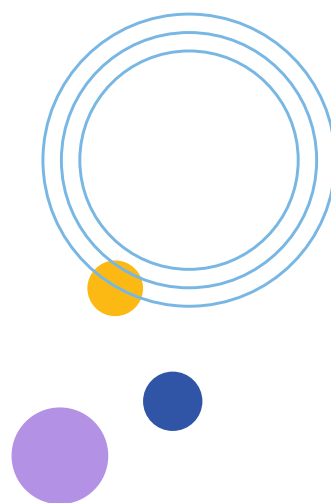
Victoria

Stát Victoria věnuje pozornost i wellbeingu ředitelů škol a ukotvuje ho v dokumentu **Strategie pro zdraví a well-being ředitelů** (*The Principal Health and Wellbeing Strategy, 2018–2021*). Je výsledkem konzultace s více než 3000 řediteli. Konkretizuje dokument Ministerstva školství a odborné přípravy (*Department of education and training*) *Mental Health and Wellbeing Charter* vydaný v březnu 2017. Ředitelé jsou klíčoví aktéři, pokud má škola dosáhnout excelence ve výuce. Jejich zdraví a pohoda jsou tedy důležité, aby dokázali efektivně řídit školu, přispívali k pozitivní kultuře školy a maximalizovali výsledky výuky a učení se. Ministerstvo přislíbilo financovat uvedení strategie do praxe pěti miliony dolary.

Tato strategie definuje integrovaný rámec čtyř podpor, jež zahrnuje:

- 1 /** Regionální služby na místní úrovni poskytují doporučení týkající se především každodenního života školy (záležitosti ohledně práva, výuky, dostupnosti místních služeb a mnohých dalších).
- 2 /** Centrální služby poskytující poradenství pro záležitosti na systémové úrovni.
- 3 /** Učení se a rozvoj míří v podstatě na další vzdělávání ředitelů, přibližuje ředitelům příslušné dovednosti, zdroje a nástroje pro rozvoj vlastního wellbeingu i ostatních.
- 4 /** Profesionální podpora poskytuje externí odbornou pomoc (odborníci mimo ministerstvo), umožňuje nezávislý pohled na danou problematiku. Řada těchto služeb je důvěrná a pro ředitele zdarma, tedy financována vládou.

Ministerstvo staví strategii již na řadě stávajících iniciativ, které podporují zdraví a well-being, a na základě poptávky ředitelů vytvořilo sedm nových iniciativ.

Ontario (Kanada)

Podpora wellbeingu je jedním ze čtyř cílů ministerstva školství a tento cíl odrážejí strategické dokumenty: Ontario's Well-Being Strategy for Education a Foundations for a Healthy School. Základem Strategie wellbeingu ve vzdělávání v Ontariu jsou čtyři klíčové komponenty – pozitivní duševní zdraví, bezpečné a otevřené školy, zdravé školy a spravedlivé a inkluzivní vzdělávání. Wellbeing je ve školách také naplňován předmětem Health and Physical Education.

Podpora wellbeingu je jedním ze čtyř cílů ministerstva školství uvedených v dokumentu *Achieving Excellence, Ontario's Renewed Vision for Education* (2014). Tento cíl zdůrazňuje potřebu soustředit se nejen na akademický úspěch žáka, ale i na celkovou pohodu žáka, což zahrnuje žákův kognitivní, emocionální, sociální a fyzický vývoj.

Tento cíl se promítá do kurikulárních dokumentů, v obecné rovině Rámcových vzdělávacích programů pro základní i střední školy, specificky pak v **dokumentech zaměřených přímo na wellbeing** *Ontario's Wellbeing Strategy for Education* (Strategie wellbeingu ve vzdělávání v Ontariu) a *Foundations for a Healthy School* (Základy pro zdravé školy). Základem zmíněné strategie jsou tyto čtyři klíčové komponenty:

- 1/ dobré duševní zdraví³⁴ (podpora pozitivního duševního zdraví),
- 2/ bezpečné a otevřené školy (poskytují bezpečné, inkluzivní a akceptující učební prostředí, které podporuje úspěch a wellbeing každého žáka, včetně opatření zahrnujících řešení a prevenci šikany a vytváření pozitivního školního klimatu),
- 3/ zdravé školy (zajistí takové podmínky, aby každý žák mohl plně rozvinout svůj potenciál, součástí je výchova ke zdraví a tělesná výchova),
- 4/ spravedlivé a inkluzivní vzdělávání (zahrnuje identifikaci a odstraňování diskriminačních předsudků a překážek, respekt k různorodosti).

„Ministerstvo školství si pro naplnění těchto prioritních oblastí vytyčilo různé, především legislativní a kurikulární cíle. V rámci návrhu strategie podpořilo stěžejní existující program na podporu duševního zdraví určený školním radám a školám School Mental Health Ontario.“ (Kment, Š., Korbek, V. & Prokop, D., 2021, s. 31)

Podpora wellbeingu je úzce spojena s rozvojem **zdravých škol** (viz předchozí bod 3). Dokument *Foundations for a Healthy School*³⁵ má pomoci školám zavádět a rozvíjet komplexní přístup k otázkám zdraví ve školách. Je inspirován programem WHO Školy podporující zdraví. Nicméně Ontario do sítě škol podporujících zdraví zapojené není. Zmíněný dokument uvádí příklady, jak lze podporovat wellbeing žáků ve školách v rámci pěti základních oblastí (viz níže), a svým obsahem navazuje na *K-12 School Effectiveness Framework* (Rámcový kurikulární program pro střední školu).

Pět provázaných oblastí podpory wellbeingu:

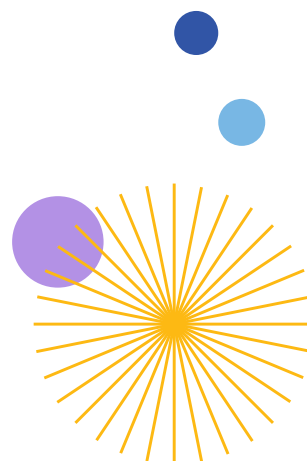
- 1/ kurikulum, výuka a učení se,
- 2/ leadership školy a třídy,
- 3/ zapojení žáků,

- 4/ sociální a fyzické prostředí,
- 5/ partnerství mezi domovem, školou a komunitou.

Foundations for a Healthy School nabízí ukázkové strategie a činnosti pro šest témat souvisejících se zdravím (fyzická aktivita; zdravý jídelníček; osobní bezpečnost a prevence úrazů; růst a vývoj; duševní zdraví; užívání návykových látek, závislosti a související chování), které jsou rozpracované pro pět zmiňovaných oblastí. Školy se mohou zaměřit na vybrané konkrétní téma související se zdravím a uplatnit ho ve všech pěti oblastech, aby byl zajištěn komplexní přístup. Dokument se zdá být nezávazným doporučením ministerstva školství.

Wellbeing je ve školách také naplňován **předmětem Health and Physical Education**. Na základní škole (věk 6–14 let) je naplňován výukou jednoho předmětu se stejným názvem. Na střední škole (věk 14–18 let) je naplňován různými předměty. Škola jich nabízí více a každý student musí jeden z nich (dle svého výběru) splnit pro úspěšné dokončení školy a získání diplomu (Ontario Secondary School Diploma). V kurikulárním dokumentu *Health and Physical Education, The Ontario Curriculum, Grades 1–8 (2019)*³⁶ jsou popsána i očekávání (povinnosti) jednotlivých aktérů vzdělávání, konkrétně studentů, rodičů, učitelů, ředitelů a partnerů školy.

Na stránkách ministerstva školství mají rodiče k dispozici letáky s informacemi k jednotlivým předmětům v několika jazycích, ale i informace o podpoře wellbeingu ve školách.

³⁴ Positive Mental Health

³⁵ <https://www.ontario.ca/page/foundations-healthy-school-companion-resource-k-12-school-effectiveness-framework>

³⁶ <http://www.edu.gov.on.ca/eng/curriculum/elementary/2019-health-physical-education-grades-1to8.pdf>

Seznam použitých zdrojů

Estyn (2019). *Healthy and happy. School impact on pupils' health and wellbeing*. Cardiff: Estyn. <https://core.ac.uk/download/pdf/210995028.pdf>

Finish institute for health and welfare. (2021). *School Health Promotion study*. <https://thl.fi/en/web/thlfi-en/research-and-development/research-and-projects/school-health-promotion-study?redirect-%2Fen%2Fweb%2Fthlfi-en%2Fresearch-and-expert-work%2Fprojects-and-programmes%2Fcurrent-research-and-projects>

Government of Ireland. (2019). *Wellbeing Policy Statement and Framework for Practice*. <https://assets.gov.ie/24725/07cc07626f6a426eb6eab4c523fb2ee2.pdf>

Kment, Š., Korbek, V. & Prokop, D. (2021). *Sledování úrovně vzdělávání a wellbeingu ve vybraných zemích*. https://partnerstvi2030.cz/wp/wp-content/uploads/2021/06/Publikace_Sledovani-urovne-vzdelavani-a-wellbeingu_2021_final.pdf?fbclid=IwAR0Gfcqm-fAgW-COUULEQB0d6wU6nx8GnkjgIHIZeq8IkTN4sfdJC-flodHg

NSW Department of Education and Communities. (2015). *The Wellbeing Framework for Schools*. https://education.nsw.gov.au/content/dam/main-education/student-wellbeing/whole-school-approach/Wellbeing_Framework_for_Schools.pdf

NSW Government. (2022). *Achieving School Excellence in Wellbeing and Inclusion, Evaluation Support Resource* https://education.nsw.gov.au/content/dam/main-education/student-wellbeing/whole-school-approach/Achieving_School_Excellence_in_Wellbeing_and_Inclusion_Evaluation_Support_Resource.pdf

Public Health Network Cymru. (2021). *Welsh Network of Healthy School Schemes (WNHSS)* <https://phw.nhs.wales/services-and-teams/welsh-network-of-healthy-school-schemes/>

SKAV. (2021). *Dotazník School Wellbeing Systems a rozhovor s Benem Murrayem* (interní materiál).

The Ministry of Education. (2019). *Health and Physical Education, The Ontario Curriculum Grades 1–8*. <https://www.google.com/url?q=https://www.google.com/url?q%3Dhttp://www.edu.gov.on.ca/eng/curriculum/elementary/2019-health-physical-education-grades-1to8.pdf%26sa%3DD%26source%3De-ditors%26ust%3D1660147090271351%26usg%3DAO-vVaw2ixVfOhMkpNelTmCr-6AuP&sa=D&source=editors&ust=1660574887690492&usg=AOvVaw1KmXBxRi-103p8x1HKPRbvU>

Youth Wiki. (2020). *Austria. Health and wellbeing*. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/austria/7-health-and-well-being>

Youth Wiki. (2020). *Finland. Health and wellbeing*. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/finland/7-health-and-well-being>

Youth Wiki. (2020). *Ireland. Health and wellbeing*. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/ireland/7-health-and-well-being>

Youth Wiki. (2020). *Netherlands. Health and wellbeing*. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/netherlands/7-health-and-well-being>

Youth Wiki. (2020). *United Kingdom Wales. Health and wellbeing*. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/united-kingdom-wales/75-mental-health>

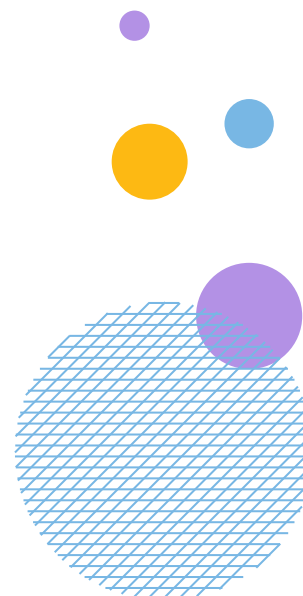
Weare, K. & Nind, M. (2011). Mental Health Promotion and Problem Prevention in Schools: What Does the Evidence Say? *Health Promotion International*, 26, i29–i69. <https://www.healthevidence.org/view-article.aspx?a=mental-health-promotion-problem-prevention-schools-evidence-25220>

Welsh Government. (2021). *Framework on embedding a whole-school approach to emotional and mental wellbeing*. Cardiff: Welsh Government. <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2021-03/framework-on-embedding-a-whole-school-approach-to-emotional-and-mental-well-being.pdf>

World Health Organisation. (2018). *Mental health: strengthening our response*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response>

Zdroj obrázku na úvodní straně:

Tim Goodhew, T., O'Hehir, Ch. & Rolland, L. (2014). Well-being: – A Holistic and Employee-Centric Approach to Staff Engagement and Productivity. *Actuaries digital*. <https://www.actuaries.digital/2014/05/15/wellbeing-a-holistic-and-employee-centric-approach-to-staff-engagement-and-productivity/>

Wellbeing ve vzdělávání

analýza vybraných zahraničních vzdělávacích systémů

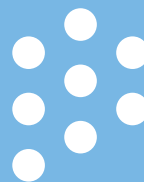
Kateřina Novotná

Grafické zpracování: Hedvika Člupná

Redakční a editorské práce: Lukáš Klimeš

Vydala Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s., (skav.cz) v roce 2022 v rámci Partnerství pro vzdělávání 2030+ za finanční podpory Nadace České spořitelny, Nadace RSJ a Nadace BLÍŽKSOBĚ.

ISBN: 978-80-907826-9-3

skav.cz
partnerstvi2030.cz

ISBN: 978-80-907826-9-3

